

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 13 listopada 2019 r.

Pozycja 208

POSTANOWIENIE

z dnia 18 lipca 2019 r.

Sygn. akt Ts 201/17

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Leon Kieres,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland GmbH z siedzibą w Kolonii (Niemcy) w sprawie zgodności:

art. 131 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2013 r. poz. 1410) z:

a) art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

b) art. 64 ust. 1 w związku z art. 2 oraz art. 32 ust. 1 Konstytucji,

a „w przypadku, gdyby Trybunał uznał, iż całkowita niezgodność z powyższymi przepisami nie występuje”

art. 131 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2013 r. poz. 1410), interpretowanego w ten sposób, że „przejawem złej wiary jest dokonanie zgłoszenia znaku towarowego przez podmiot, któremu przysługuje już prawo do podobnego bądź identycznego znaku towarowego zgłoszonego z wcześniejszym pierwszeństwem, gdy w stosunku do wcześniejszego znaku towarowego toczy się postępowanie o jego wygaśnięcie z powodu nieużywania; a w konsekwencji uniemożliwienie rejestracji nowego znaku towarowego podmiotowi, któremu przysługuje już prawo do wcześniejszego znaku towarowego, gdyż badaniu przesłanki złej wiary podlega okoliczność używania innych znaków towarowych przez podmiot dokonujący zgłoszenia”, z:

a) art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji,

b) art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 31 ust. 3 oraz z art. 2 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 18 października 2017 r. (data nadania) Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland GmbH z siedzibą w Kolonii, Niemcy (dalej: skarżąca) wystąpiła z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia.

2. Skarga konstytucyjna została wniesiona w związku z następującą sprawą.

Skarżąca dysponowała zarejestrowanym w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej (dalej: Urząd Patentowy) znakiem towarowym nr IR – 585713, który 18 lutego 2005 r. został zgłoszony do wygaszenia. 12 kwietnia 2006 r. skarżąca zgłosiła do ochrony nowy znak towarowy słowno-graficzny do oznaczania towarów i usług w klasach 1-45.

Decyzją z 4 marca 2008 r. Urząd Patentowy udzielił skarżącej prawa ochronnego na ten znak o numerze R-202502.

Biosystem Elektrorecykling S.A. z siedzibą w Krakowie (dalej: spółka) 27 lutego 2009 r. wniosła sprzeciw od powyższej decyzji. Jako podstawę sprzeciwu wskazała m.in. art. 131 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (ówcześnie: Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117, ze zm.). Spółka podniosła, że sporny znak towarowy został zgłoszony do ochrony w toku postępowania o stwierdzenie wygaśnięcia identycznego znaku towarowego skarżącej (zarejestrowanego pod numerem IR-585713). Zdaniem spółki zgłoszenia nowego znaku dokonano w celu uniknięcia konsekwencji wygaśnięcia praw ochronnych skarżącej do ww. znaku.

Decyzją z 29 października 2013 r. (sygn. Sp. 46/11), Urząd Patentowy unieważnił prawo ochronne na ww. znak towarowy uznając, że jego zgłoszenia dokonano w złej wierze.

Skarżąca wniosła skargę na decyzję Urzędu Patentowego w przedmiocie unieważnienia prawa ochronnego na znak towarowy graficzno-słowny do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie (dalej: WSA). Wyrokiem z 23 marca 2015 r. (sygn. akt VI SA/Wa 2086/14) WSA oddalił skargę. W uzasadnieniu podzielił stanowisko Urzędu Patentowego, zgodnie z którym zgłoszenia spornego znaku dokonano w złej wierze przede wszystkim dlatego, że nastąpiło ono w toku postępowania o stwierdzenie wygaśnięcia należących do skarżącej praw ochronnych na znaki bardzo podobne do spornego znaku, które przeznaczone były do oznaczania zbliżonych towarów i usług. Podzielił też pogląd Urzędu Patentowego, iż zgłoszenie nowego znaku miało na celu przedłużenie ochrony.

Od powyższego wyroku skarżąca wniosła skargę kasacyjną, którą Naczelny Sąd Administracyjny oddalił wyrokiem z 23 czerwca 2017 r. (sygn. akt II GSK 2941/15).

3. W uzasadnieniu skargi konstytucyjnej podano, że posłużenie się przez ustawodawcę w treści art. 131 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2013 r. poz. 1410; dalej: p.w.p.) przesłanką złej wiary (klauzula generalna) jako podstawą odmowy udzielenia prawa ochronnego na znak towarowy narusza jedną z naczelných zasad demokratycznego państwa prawa, jaką jest zasada określoności prawa. Zdaniem skarżącej kwestionowany przepis nakazuje sądowi dokonanie subiektywnej oceny okoliczności faktycznych sprawy, nie zapewniając jednolitej interpretacji zawartej w nim normy. Skutkuje to niezgodnością art. 131 ust. 2 pkt 1 p.w.p. z konstytucyjnym prawem do sądu, które łączy się z gwarancją przewidywalności linii orzeczniczej w procesie stosowania prawa i możliwością samodzielnej oceny przez skarżącą szans na korzystne rozstrzygnięcie jej sprawy. Zrównanie – na podstawie zaskarżonego przepisu – dokonania zgłoszenia znaku towarowego podobnego lub identycznego do znaku, co do którego zgłaszającemu przysługuje prawo ochronne, a nieużywanego, z wystąpieniem złej wiary po stronie zgłaszającego narusza istotę ochrony własności i praw majątkowych. Skarżąca twierdzi, że używanie oznaczenia handlowego w obrocie nie jest przesłanką, której spełnienie jest wymagane w celu uzyskania nowego prawa ochronnego. Jak bowiem zauważyła, dopiero wieloletnie nieużywanie znaku towarowego w obrocie uznawane jest przez ustawodawcę za racjonalną przesłankę umożliwiającą wydanie orzeczenia o wygaśnięciu prawa (art. 169 ust. 1 pkt 1 p.w.p.). Podała, że każdy podmiot trzeci może skutecznie dokonać zgłoszenia nowego znaku towarowego, podobnego lub identycznego do istniejącego, natomiast uprawnienie takie nie przysługuje jedynie podmiotowi posiadającemu już podobny znak towarowy zgłoszony z wcześniejszą datą.

Ten uprawniony jest ponadto jedynym podmiotem, w stosunku do którego bada się przesłankę używania wcześniejszego znaku towarowego, co prowadzi do jego dyskryminacji w stosunku do innych podmiotów.

Zdaniem skarżącej, mimo że art. 131 ust. 2 pkt 1 p.w.p. został uchylony przed wniesieniem skargi, to dopuszczalna jest kontrola jego konstytucyjności, gdyż przepis ten stanowi źródło naruszenia konstytucyjnych praw i wolności skarżącej. Ma on ponadto treść normatywną tożsamą z treścią obecnie obowiązującego art. 129¹ ust. 1 pkt 6 p.w.p.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072, ze zm.; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań, jest oczywiście bezzasadna, bądź gdy nie usunięto w terminie braków formalnych skargi (art. 61 ust. 4 pkt 1-3 u.o.t.p. TK).

W skardze konstytucyjnej skarżący powinien wykazać związek pomiędzy trzema elementami: zaskarżonym przepisem, ostatecznym orzeczeniem wydanym w sprawie skarżącego i naruszeniem jego konstytucyjnych praw (art. 79 ust. 1 Konstytucji w związku z art. 53 ust. 1 pkt 1 i 2 u.o.t.p. TK). Niedopełnienie tego warunku skutkuje uznaniem, że skarga nie spełnia warunków formalnych nadania jej dalszego biegu.

2. Skarżąca podała, że „przedmiotem niniejszej skargi jest konstrukcja normatywna o charakterze generalnym, tj. klauzula generalna złej wiary” (s. 8 skargi), a naruszenia praw podmiotowych upatruje przede wszystkim w niedookreśloności zaskarżonej normy. Podniosła, że kwestionowany przepis nie spełnia standardów konstytucyjnych, ponieważ nie zawiera żadnych dodatkowych dyrektyw ani przesłanek, które należy wziąć pod uwagę rozpatrując złą wiarę podmiotu zgłaszającego znak towarowy, a tym samym nakazuje sądowi dokonanie subiektywnej oceny okoliczności faktycznych występujących w sprawie.

Trybunał Konstytucyjny przypomina, że posługiwanie się przez prawodawcę zwrotami niedookreślonymi (klauzulami generalnymi) jest konieczne w każdym systemie prawnym. Zwroty takie służą uelastycznieniu systemu oraz zapewnieniu organom stosującym prawo pewnej swobody decyzyjnej. Nie można więc stawiać zarzutu naruszenia Konstytucji jedynie na podstawie stwierdzenia, że użyty w przepisie zwrot ma charakter nieostrej. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału, ustawodawca ma prawo posłużyć się zwrotami niedookreślonymi, dającymi sądom możliwość wyważonej, zindywidualizowanej oceny konkretnej sprawy. Nie stanowi to naruszenia Konstytucji przez prawodawcę i pozostaje w granicach konstytucyjnej swobody regulacji, nakładając jednocześnie na organy stosujące prawo, w tym wypadku sądy, obowiązek wypełnienia tych zwrotów treścią oraz rzetelnego uzasadnienia komunikowanego adresatom rozstrzygnięcia (zob. np. wyroki TK z: 17 października 2000 r., sygn. SK 5/99, OTK ZU nr 7/2000, poz. 254 i 31 marca 2005 r., sygn. SK 26/02, OTK ZU nr 3/A/2005, poz. 29).

Zgodnie z treścią zaskarżonego art. 131 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2013 r. poz. 1410, ze zm.; dalej: p.w.p.), nie udziela się praw ochronnych na oznaczenia, jeżeli zostały zgłoszone do Urzędu Patentowego w złej wierze w celu uzyskania ochrony.

Posłużenie się przez ustawodawcę w treści zakwestionowanego przepisu klauzulą generalną złej wiary nie oznacza, że sądy w dowolny sposób nadają jej treść normatywną.

W doktrynie przyjmuje się bowiem, że dla stwierdzenia przesłanki złej wiary niewystarczające jest stwierdzenie wystąpienia jedynie czynnika subiektywnego w oderwaniu od obiektywnych okoliczności towarzyszących zachowaniu zgłaszającego znak towarowy. Szczególną uwagę zwraca się przy tym na cel działania zgłaszającego, jako istotny czynnik decydujący o wystąpieniu złej wiary (zob. E. Nowińska, M. du Vall, *Pojęcie złej wiary w prawie znaków towarowych*, E. Wiłko (red.), *Księga pamiątkowa z okazji 85-lecia ochrony własności przemysłowej w Polsce*, Warszawa 2003, s. 145; U. Promińska, *Prawo własności przemysłowej*, Warszawa 2004, s. 207; J. Sitko, *Komentarz do art. 131*, uwagi 39-41, [w:] T. Demendecki (red.), *Prawo własności przemysłowej. Komentarz*, Lex/el. 2015).

3. Ponadto, w ocenie Trybunału Konstytucyjnego, skarżąca kwestionuje w istocie nie treść art. 131 ust. 2 pkt 1 p.w.p., lecz sposób jego zastosowania w indywidualnej sprawie.

Skarżąca uważa, że „art. 131 ust. 2 pkt 1 p.w.p. stosowany przez Urząd Patentowy oraz Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie oraz Naczelny Sąd Administracyjny w ten sposób, iż odbiera zgłaszającemu możliwość uzyskania prawa ochronnego na znak towarowy [...] prowadzi [...] do naruszenia zasady ochrony praw majątkowych [...]” (s. 14 skargi).

Argumentacja skarżącej zmierza do wykazania, że Naczelny Sąd Administracyjny przypisał skarżącej działanie w złej wierze, co doprowadziło do naruszenia jej konstytucyjnych praw podmiotowych. Tymczasem tak sformułowany zarzut nie może być rozpoznany przez Trybunał Konstytucyjny, ponieważ nie pełni on funkcji kolejnej instancji odwoławczej, nie bada zgodności z prawem i słuszności rozstrzygnięć podjętych przez orzekające organy i sądy. Jego kontroli podlega nie prawidłowość ustaleń dokonanych przez organy administracji publicznej oraz sądy ani dokonana przez nie ocena, czy też sposób prowadzenia przez nie postępowania bądź zastosowanie lub odmowa zastosowania obowiązujących przepisów, lecz jedynie konstytucyjność tych przepisów. Trybunał Konstytucyjny jest bowiem sądem prawa, a nie organem sprawującym nadzór judykacyjny nad sądami.

Pomimo, że praktyka stosowania prawa, w tym również ta wadliwie ukształtowana, pozostaje zasadniczo poza zakresem kontroli Trybunału Konstytucyjnego, to dopuszczalne jest uczynienie przedmiotem kontroli konstytucyjności normy prawnej dekodowanej z danego przepisu zgodnie z utrwaloną praktyką jego wykładni. Niezbędnie jest zatem wcześniejsze utrwalenie się, ustabilizowanie i upowszechnienie określonego sposobu rozumienia danego przepisu w praktyce jego stosowania, tj. nadanie mu przez organy stosujące prawo określonego znaczenia (zob. postanowienia TK z: 4 grudnia 2000 r., sygn. SK 10/99, OTK ZU nr 8/2000, poz. 300 i 21 września 2005 r., sygn. SK 32/04, OTK ZU nr 8/A/2005, poz. 95 oraz wyroki TK z: 3 października 2000 r., sygn. K 33/99, OTK ZU nr 6/2000, poz. 188 i 31 marca 2005 r., sygn. SK 26/02, OTK ZU nr 3/A/2005, poz. 29).

W rozpoznawanej skardze skarżąca nie podjęła próby dostarczenia argumentów uzasadniających przyjęcie, że istnieje taka właśnie powtarzalna i powszechna metoda wykładni art. 131 ust. 2 pkt 1 p.w.p. Ograniczyła się ona wyłącznie do przytoczenia stanowiska zajętego przez Naczelny Sąd Administracyjny w jej sprawie.

Zważywszy na omówioną w punktach 2 i 3 niniejszego uzasadnienia istotę zarzutów niekonstytucyjności zakwestionowanego przepisu, Trybunał stwierdza, że skarżąca nie spełniała przesłanki uprawdopodobnienia naruszenia jej podmiotowych praw konstytucyjnych, co – w świetle art. 79 ust. 1 Konstytucji w związku z art. 53 ust. 1 pkt 1 i 2 u.o.t.p. TK – stanowi podstawę odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu (art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK).

4. Trybunał odnotowuje ponadto wadliwe oznaczenie przez skarżącą podstaw skargi.

4.1. W przekonaniu skarżącej kwestionowany art. 131 ust. 2 pkt 1 p.w.p. narusza przysługujące jej prawo do sądu określone w art. 45 ust. 1 Konstytucji (powołany przez skarżącą związkowo z art. 2 Konstytucji, tj. z tzw. niesamodzielnym wzorcem konstytucyjności).

Trybunał wyjaśnia, że zaskarżony przepis ma charakter materialnoprawny, albowiem określa sytuacje, w których nie udziela się praw ochronnych na oznaczenia. Natomiast wskazany przez skarżącą wzorzec kontroli – art. 45 ust. 1 Konstytucji statuujący prawo do sądu – jest źródłem gwarancji procesowych. Art. 45 ust. 1 Konstytucji nie może więc stanowić wzorca kontroli dla kwestionowanego przepisu, przez co oparty na nim zarzut niekonstytucyjności należy uznać za oczywiście bezzasadny. Dodatkowo, skarżąca błędnie utożsamia uzyskanie pożądanego przez siebie rozstrzygnięcia w postępowaniu o unieważnienie jej prawa ochronnego na znak towarowy ze „sprawiedliwym rozpatrzeniem sprawy”. Trybunał przypomina, że sam niekorzystny dla skarżącej wynik sprawy nie przesądza jeszcze, że doszło do naruszenia przysługującego jej prawa do sądu.

Wspomniana wyżej oczywista bezzasadność zarzutu naruszenia art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji przez zaskarżony przepis stanowi dodatkową przesłankę odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej w tym zakresie (art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p. TK).

4.2. Skarżąca uważa ponadto, że art. 131 ust. 2 pkt 1 p.w.p. narusza jej prawo ochronne na znak towarowy, które określa jako prawo majątkowe (art. 64 ust. 1 w związku z art. 2 oraz art. 32 ust. 1 Konstytucji).

W niniejszej sprawie skarżąca nie zakwestionowała jednak możliwości unieważnienia raz przyznanego prawa ochronnego na znak towarowy (zaskarżony przepis nie dotyczy zresztą tej kwestii, lecz ustanawia negatywną przesłankę udzielenia prawa ochronnego). Skarżąca nie uprawdopodobniła zatem, że w jej sprawie doszło do naruszenia „istoty ochrony własności” (s. 14 skargi) w odniesieniu do prawa już jej przysługującego. Ponadto nie wskazała żadnego innego prawa majątkowego, wywodzonego z art. 64 Konstytucji, naruszonego przez zaskarżony przepis.

Trybunał stwierdza, że w zakresie omawianego zarzutu niekonstytucyjności art. 131 ust. 2 pkt 1 p.w.p. skarga nie spełnia przesłanki określonej w art. 79 ust. 1 Konstytucji w związku z art. 53 ust. 1 pkt 1 i 2 u.o.t.p. TK, co stanowi – niezależną od omówionych w punktach 2 i 3 niniejszego uzasadnienia – podstawę odmowy nadania jej dalszego biegu w tej części (art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK).

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny orzekł jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.